

บ้านมั่นคง ชุมชนร่วมสามัคคี

เขียน : สุวัฒน์ คงแป้น
อักษณิชา ศรีดารัตน์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บ้านมั่นคง ชุมชนร่วมสามัคคี

สุวัฒน์ คงแป้น
อักษณิษ ศรีดาร์ตัน
เขียน

คู่มือใหม่กับ สังคมออนไลน์

บ้านมั่นคง ชุมชนร่วมสามัคคี

เขียน : สุวัฒน์ คงแป้น
: อักขนิช ศรีदारัตน์

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม 2548

จำนวนพิมพ์ : 3,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. (66) 0-2718-0911 โทรสาร. (66) 0-2718-0937
E-mail : codi@codi.or.th Homepage : www.codi.or.th

คำนำ

ชุมชนร่วมสามัคคี เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในซอยรามคำแหง 39 ชาวชุมชนมีพื้นเพมาจากต่างจังหวัด ประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทั้งอาชีพรับจ้าง กรรมกร ราชการ เกษษะ และค้าขายทั่วไป มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทำให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเรื่องของงาน ที่พักอาศัย มีวัฒนธรรมแบบคนต่างจังหวัด เช่น การลงแขก และการแลกข้าวแลกแกงกันกิน ซึ่งเป็นภาพแห่งความเอื้ออาทรกันที่หาได้ยากในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน

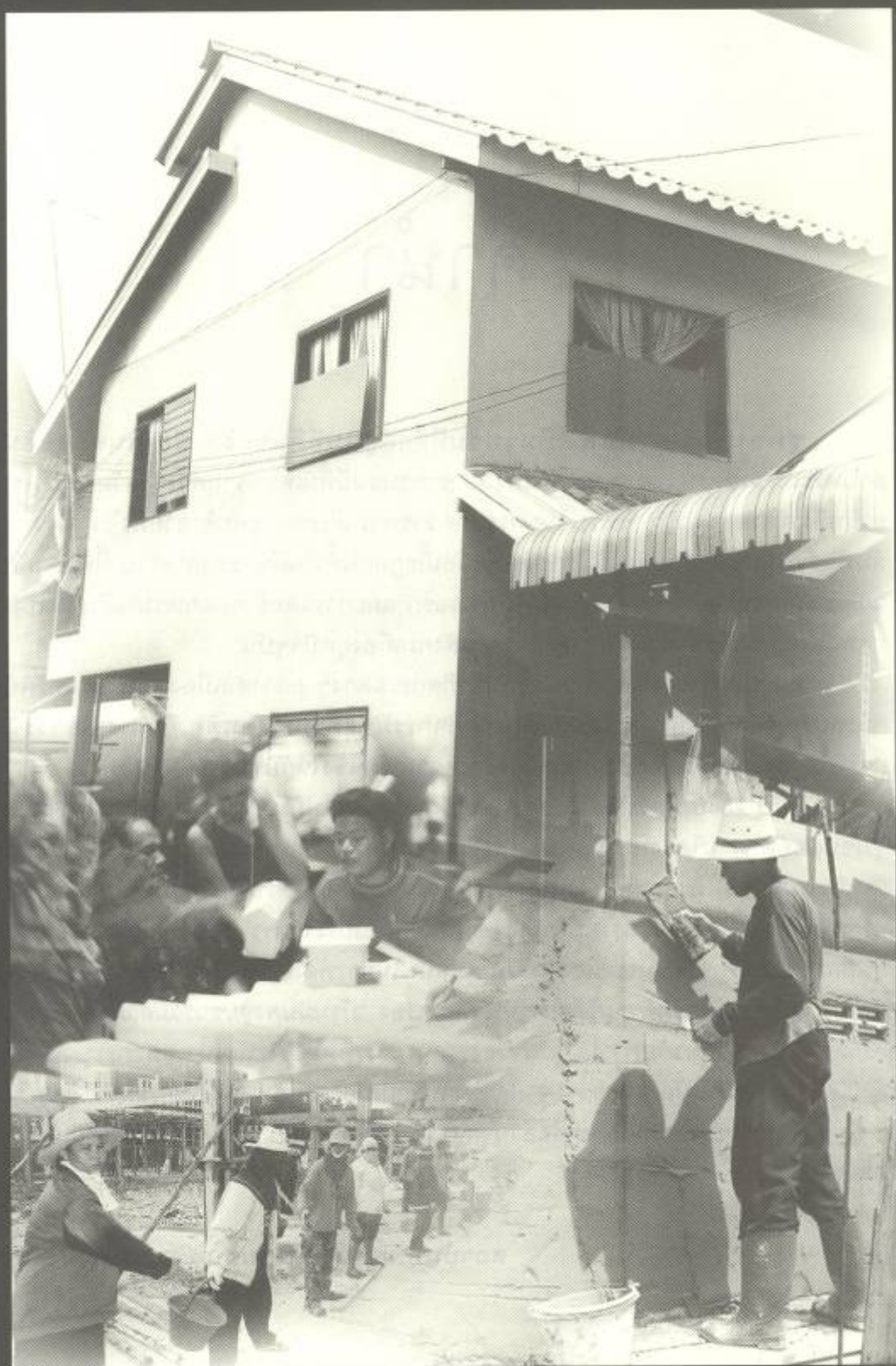
ที่ผ่านมาชาวชุมชนได้รวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ออมทรัพย์ การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมเยาวชน การรักษาสีงแวดล้อม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ต้นปี 2546 รัฐบาลได้มีนโยบายแก้ปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัยคนจนในชุมชนแออัด ตามโครงการบ้านมั่นคง โดยมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) รับผิดชอบดำเนินการ ชุมชนร่วมสามัคคี ได้รับคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 10 โครงการนำร่อง ซึ่งชาวชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการจนประสบความสำเร็จ และกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่ชุมชนอื่นนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของตนให้ดีขึ้น

หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา เรื่อง "บ้านมั่นคงชุมชนร่วมสามัคคี" เล่มนี้ เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชน แนวคิดในการพัฒนา และกระบวนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงที่ชาวชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

หวังว่าหนังสือเล่มนี้ จะเอื้ออำนวยสาระและข้อคิดในการพัฒนาให้กับผู้ที่สนใจได้ตามสมควร

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สารบัญ

• การตั้งถิ่นฐานและความสัมพันธ์ในชุมชน	7
• กิจกรรมและการรวมกลุ่มของชุมชน	10
• ก้าวสู่โครงการบ้านมั่นคง	19
• ผลดีของการเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง	29
• ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	37
• กิจกรรมของชุมชนในปัจจุบัน	42
• ทิศทางในอนาคต	44
• ประมวลภาพคณะสมาชิกรัฐสภาเดนมาร์กเยี่ยมชุมชน	46

การตั้งถิ่นฐาน และความสัมพันธ์ในชุมชน

"ชุมชนร่วมสามัคคี" เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ตั้งอยู่บริเวณ **"สี่แยกน้ำแฉะ"** ในซอยรามคำแหง 39 (ซอยวัดเทพศิลา 13) ทิศตะวันออกติดกับชุมชนทรัพย์สินใหม่ ทิศตะวันตกและทิศใต้ติดลำรางสาธารณะ ซึ่งไหลเชื่อมต่อไปลงคลองแสนแสบ บริเวณชุมชนวัดเทพศิลา

ที่ดินบริเวณสองฝั่งซอยวัดเทพศิลานี้ ในอดีตเป็นท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ เรียกว่า **"นาวังทองหลาง"** การถือกำเนิดของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในปี 2516 เป็นที่มาของแหล่งงาน และดึงดูดผู้คนให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณสองฝั่งถนนรามคำแหงอย่างหนาแน่นเพื่อหางานทำและค่อยๆ ขยายไปสู่บริเวณใกล้เคียง ทำให้นาวังทองหลางอันว่างเปล่าเต็มไปด้วยผู้คนอพยพมาจากที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ประกอบกับในปี 2528 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้นำที่ดินบริเวณวังเพชรบูรณ์ไปให้เอกชนเข้าสร้างศูนย์การค้า **"เวิร์ลด์เทรดเซ็นเตอร์"** จึงได้อพยพชาวบ้านที่อาศัยอยู่กว่าร้อยครอบครัวมาตั้งชุมชนใหม่ที่ซอยวัดเทพศิลา คือชุมชนทรัพย์สินใหม่ ทำให้บริเวณสองข้างถนนรามคำแหง 39 เต็มไปด้วยชุมชนประมาณ 10 ชุมชน คือ ชุมชนทรัพย์สินเก่า, ชุมชนเก่าพัฒนา, ชุมชนทรัพย์สินใหม่, ชุมชนร่วมสามัคคี, ชุมชนรุ่งมณีพัฒนา, ชุมชนน้อมเกล้า เป็นต้น

กล่าวเฉพาะชุมชน **"ร่วมสามัคคี"** นั้น ชาวบ้านบุกรุกเข้ามาอยู่อาศัยอย่างหนาแน่นประมาณปี 2535 ส่วนใหญ่อพยพมาจากห้วยขวาง และที่อื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร เมื่อมีการสร้างหลักปักฐานอย่างมั่นคงแล้ว ก็จะมีญาติพี่น้องจากต่างจังหวัดของผู้ที่อาศัยอยู่เดิมเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้น จนอยู่ในสภาพที่แออัด

ชาวชุมชนที่อยู่อาศัยในชุมชนร่วมสามัคคี ส่วนใหญ่จะเข้ามาอยู่พร้อมๆ กัน และรู้จักกันมาก่อน เนื่องจากอพยพมาจากที่เดียวกัน ชักชวนเข้ามาอยู่ในชุมชน ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลโดยชาวชุมชนเองพบว่า สมาชิกในชุมชนมีภูมิลำเนาเดิมในภาคอีสาน (จำนวน

163 คน) ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และอุบลราชธานี นอกนั้นมี ภูมิลาเนาจากภาคกลาง 39 คน ภาคเหนือ 20 คน ที่เหลือเป็นคนรุ่นลูกหลานที่เกิดในชุมชน

จากการที่ชาวชุมชนเข้ามาอยู่อาศัยเป็นกลุ่มๆ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาจากชุมชนเดิมนี้เอง ทำให้ความสัมพันธ์นี้ยังคงติดมาถึงชุมชนใหม่ จึงมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านอาชีพ และที่อยู่อาศัย กล่าวคือ มีการช่วยเหลือแนะนำกันในเรื่องงาน และมีการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องงานรับจ้างก่อสร้าง ชาวชุมชนมีความชำนาญในเรื่องงานช่างอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มช่างปูน, ช่างไม้ (ทำเฟอร์นิเจอร์) และช่างตกแต่งภายใน (ติดวอลล์เปเปอร์) ซึ่งคนที่มีความชำนาญเหล่านี้จะชักชวนญาติมิตรที่เป็นสมาชิกในชุมชนไปทำงาน มีความสัมพันธ์กับเพื่อน กึ่งลูกน้อง

นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของคนที่มีอาชีพขายผลไม้และขายลูกชิ้นปิ้ง โดยคนที่มีอาชีพดังกล่าว นอกจากจะมีรถเข็นสำหรับขายผลไม้หรือลูกชิ้นปิ้งเองแล้ว ยังเป็นหัวหน้าในการขาย กล่าวคือ เป็นผู้รับซื้อสินค้ามาจัดใส่รถเข็น แล้วจ้างญาติและคนรู้จักมาเข็นขายอีกด้วย โดยมีการแบ่งผลประโยชน์จากกำไรที่ขายได้ให้กับลูกน้องเหล่านั้น นอกจากนี้ ผู้มี

กิจกรรมและประเพณีต่างๆ ภายในชุมชนที่จัดขึ้นทุกปีช่วยร้อยรัดความสัมพันธ์ ความเอื้ออาทร
ระหว่างชาวบ้านในชุมชนให้แน่นแฟ้นกลมเกลียวยิ่งขึ้น

อาชีพค้าขายในลักษณะนี้หลายรายมีรถเข็นเป็นของตนเอง แต่ก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในกลุ่มอาชีพเดียวกัน เป็นที่น่าสนใจว่าความสัมพันธ์แบบเครือญาติและญาติมิตรนี้ ไม่ได้นำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเฉพาะการทำมาหากินเท่านั้น แต่ยังได้พึ่งพากันในเรื่องของการจัดหาที่อยู่อาศัยด้วย กล่าวคือ มีการแบ่งห้องเช่าราคาถูกให้กับลูกน้องและครอบครัวได้อยู่อาศัยภายในชุมชน ทั้งนี้เพราะลูกน้องเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นญาติที่อยู่ต่างจังหวัด ซึ่งมีการชักชวนกันมาหางานทำนั่นเอง

นอกจากนี้ สมาชิกในชุมชนยังจะช่วยเหลือดูแลทุกข์สุขซึ่งกันและกันในเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ในยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือมีการช่วยกันดูแลลูกหลานเพื่อให้ผู้เป็นพ่อแม่ไปทำงานได้อย่างสบายใจ และในยามที่มีงานทำพิเศษ เช่น มีผู้มาจ้างเหมาทำซ่อดอกไม้หรือของชำร่วย สมาชิกที่ว่างงานในชุมชนก็จะชักชวนกันมาทำเป็นรายได้ช่วยเหลือครอบครัว เช่น จัดได้ 100 ซ่อ จะได้ค่าตอบแทน 20 บาท เป็นต้น

การช่วยเหลือเกื้อกูลกันดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นด้านที่อยู่อาศัย ด้านการงาน สารทุกข์สุขดิบต่างๆ นั้นเป็นวิถีชีวิตที่ชาวชุมชนมีให้ต่อกัน เป็นการพึ่งพาดูแลซึ่งกันและกันตามธรรมชาติเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดได้ในสังคม ซึ่งนับเป็นภาพการเอื้ออาทรต่อกันที่หาได้ยากในสังคมเมือง

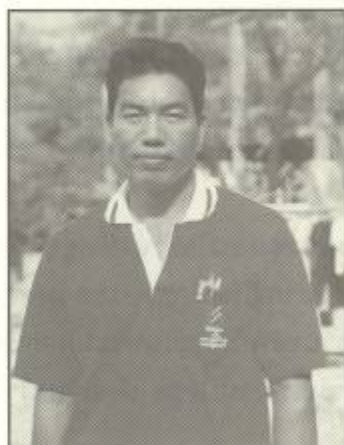
กิจกรรมและการรวมกลุ่มในชุมชน

ปัจจุบันชุมชนร่วมสามัคคี มีจำนวนบ้าน 130 ครัวเรือน ประชากร 486 คน เป็นเด็กและเยาวชนประมาณ 200 คน อยู่ในวัยทำงาน 231 คน นอกนั้นเป็นคนชรา

เนื่องด้วยชุมชนแออัดเกือบทุกชุมชนที่ตั้งอยู่บนถนนรามคำแหง 39 รวมทั้งชุมชนร่วมสามัคคีเป็นชุมชนนุกรุก ในอดีตจึงไม่ได้รับบริการพื้นฐานจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า น้ำประปา หรือสาธารณูปโภคอื่น ๆ ชาวบ้านต้องซื้อน้ำไฟจากบ้านห้องแถวซึ่งอยู่ด้านติดถนนด้วยความลำบากดังกล่าว ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันนอกเหนือจากการดูแลกันในลักษณะเครือญาติตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ชุมชนร่วมสามัคคี ได้เริ่มมีการตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นในปี 2536 เพื่อดูแลสมาชิกในชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ก็ยังไม่ได้มีการดำเนินงานอย่างจริงจังมากนัก จนกระทั่งปี 2538 บริษัทแสนสุรรัตน์ จำกัด ซึ่งถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้มีหนังสือแจ้งให้ชาวชุมชนทราบว่า บริษัทฯ ซึ่งรับมอบหมายจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้เป็นผู้จัดการกรรมสิทธิ์ในที่ดินจะเข้าไปดำเนินการพัฒนาใช้ที่ดินดังกล่าว

“บ้านมั่นคงนอกจากจะทำให้ชาวชุมชนมีที่พักอาศัยที่มั่นคงแล้ว
ยังทำให้เราได้สิ่งอื่นๆ ตามมาด้วย
ไม่ว่าจะเป็นสังคม วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และหลักประกันในทุกๆ ด้าน
โดยกว่าจะมีวันนี้ได้พวกเราต้องช่วยกันต่อสู้และทำงานหนักมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน
สู่อย่างมีความหวัง
แม้ว่าช่วงแรกๆ จะมีปัญหาการไม่เข้าใจกันอยู่บ้าง
แต่พอทุกคนร่วมด้วยช่วยกันอย่างเต็มที่ ทุกอย่างก็ดำเนินไปได้ด้วยดี
ทำให้ชาวชุมชนมีความสามัคคี มีการพึ่งพากัน เชื้ออาหารต่อกัน
แลกข้าวแลกแกงกันกิน และอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ”

นายสมนึก จันทรอินทร์
ที่ปรึกษาชุมชนร่วมสามัคคี

แต่ไม่ได้แจ้งข้อมูลรายละเอียด ทำให้ชาวบ้านเกิดความตื่นตัวในเรื่องที่อยู่อาศัย และเริ่มเกิดการประสานงานกับชุมชนข้างเคียงบนถนนรามคำแหง 39 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกัน

การรวมตัวดังกล่าว มีเป้าหมายเดียวกันทุกชุมชน คือการต่อรองเพื่ออยู่อาศัยในที่ดินเดิม ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ก็ผ่อนปรนให้อาศัยอยู่ในที่ดินเดิมชั่วคราว พร้อมส่งเจ้าหน้าที่ร่วมหารือกับชาวชุมชนเพื่อหาทางออกที่เหมาะสมในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินร่วมกัน

กระบวนการต่อสู้ของชาวชุมชนในเรื่องที่อยู่อาศัยดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านได้บทเรียนในการพัฒนาเป็นอย่างมาก เริ่มมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันวิจัยชุมชนเมือง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และในขณะเดียวกันก็ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นมาหนึ่งชุด เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานและร่วมประชุมกับชุมชนใกล้เคียง

ส่วนภายในชุมชนนั้น ชาวชุมชนร่วมสามัคคีได้มีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แต่ยังไม่จริงจังมากนัก จนกระทั่งในปี 2539 โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง มูลนิธิชุมชนไท โดยการสนับสนุนเงินทุนจากประเทศเดนมาร์ก

ได้เปิดกระบวนการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมืองขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนแออัดได้คิดค้นรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง และจัดทำโครงการเสนอมายังโครงการฯ โดยผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากคณะกรรมการเครือข่ายชุมชนก่อน

โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมืองนี้ ทำให้ชุมชนต่างๆ ที่ตั้งอยู่บนถนนรามคำแหง 39 ซึ่งแต่เดิมได้มีการรวมตัวประชุมปรึกษารื้อกันอยู่บ้างอย่างหลวมๆ ก็ได้รวมตัวกันอย่างจริงจังเป็นเครือข่าย "วังทองหลาง" มีสมาชิกเริ่มแรก 10 ชุมชน

ในส่วนของชุมชนร่วมสามัคคีได้เสนอโครงการติดตั้งน้ำประปาชุมชน เพราะเป็นปัญหาที่สำคัญของการเป็นชุมชนในที่ดินบุกรุก ทำให้ขาดบริการจากรัฐ ชาวบ้านต้องเสียค่าน้ำประปาซึ่งต่อพ่วงจากชุมชนข้างเคียงในอัตราที่แพง อีกทั้งได้ประสบการณืจากชุมชนข้างเคียงที่สามารถใช้โครงการน้ำประปาเป็นเงื่อนไขในการขอเลขที่บ้านจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ หลังจากที่โครงการประปาชุมชนได้รับอนุมัติจากโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2540 งบประมาณ 160,000 บาท เพื่อใช้เป็นค่าวัสดุทั้งหมด ส่วนการก่อสร้างติดตั้งใช้แรงงานชาวบ้านในชุมชน จากนั้นก็เสนอโครงการต่อสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อขอเลขที่บ้าน (ชุมชนบุกรุกจะติดตั้งระบบประปาได้ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของที่ดินก่อน) อันจะนำไปสู่การติดตั้ง

สภาพบ้านเรือนในชุมชนก่อนเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคง

ระบบประปาจากการประปานครหลวง ซึ่งในที่สุด โครงการประปาชุมชนของชุมชนร่วมสามัคคีก็แล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2541 ใช้เวลารวม 8 เดือน

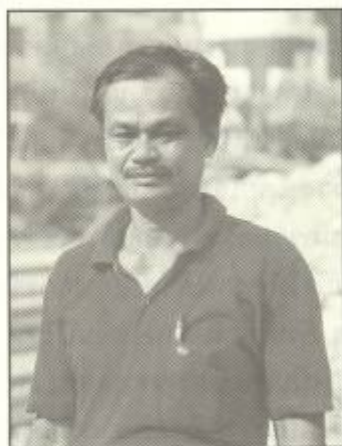
ประสบการณ์จากการพัฒนาสภาพแวดล้อม นับเป็นครั้งแรกที่ชาวชุมชนได้ทำกิจกรรมการพัฒนาด้วยกันอย่างค่อนข้างเป็นทางการ ก่อให้เกิดความตื่นตัวของชาวชุมชนเป็นอย่างมาก มีการร่วมมือกันอย่างกว้างขวาง ทั้งภายในชุมชนและชุมชนข้างเคียงภายในเครือข่าย ซึ่งได้เชื่อมโยงไปสู่การรวมตัวกันอีกครั้งของชาวร่วมสามัคคีในเรื่องการทำกลุ่มออมทรัพย์กันอย่างจริงจัง โดยสามารถตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้อย่างเป็นทางการในวันที่ 5 มกราคม 2541 กระบวนการพัฒนาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนได้เริ่มต้นอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา

เป็นที่น่าสังเกตว่า ด้วยเหตุที่ชุมชนร่วมสามัคคีเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดินบุกรุก และไม่ได้รับการยอมรับและบริการพื้นฐานจากรัฐ ทำให้ชุมชนแห่งนี้ต้องดิ้นรนเพื่อหาทรัพยากรเพื่อการพัฒนาจากแหล่งทุนต่างๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อระดมทุนกันเองภายในชุมชน และใช้เป็นเงื่อนไขในการประสานงานกับแหล่งทุนภายนอก ตลอดจนได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมในชุมชนหลากหลายขึ้น โดยเน้นการสร้างการยอมรับจากหน่วยงาน

ช่วยกันคนละไม้คนละมือขุดลอกขยะได้ถูกบ้าน

“บ้านมั่นคง ทำให้พวกเราได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน
ใครมีความสามารถเรื่องอะไรก็มาช่วยกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำ
ทำงานกันอย่างเป็นระบบ บรรยากาศการทำงานก็เป็นไปอย่างเป็นกันเอง
มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ กันมากขึ้น”

นายอภิสิน นุชนันต์
ประธานชุมชนร่วมสามัคคี

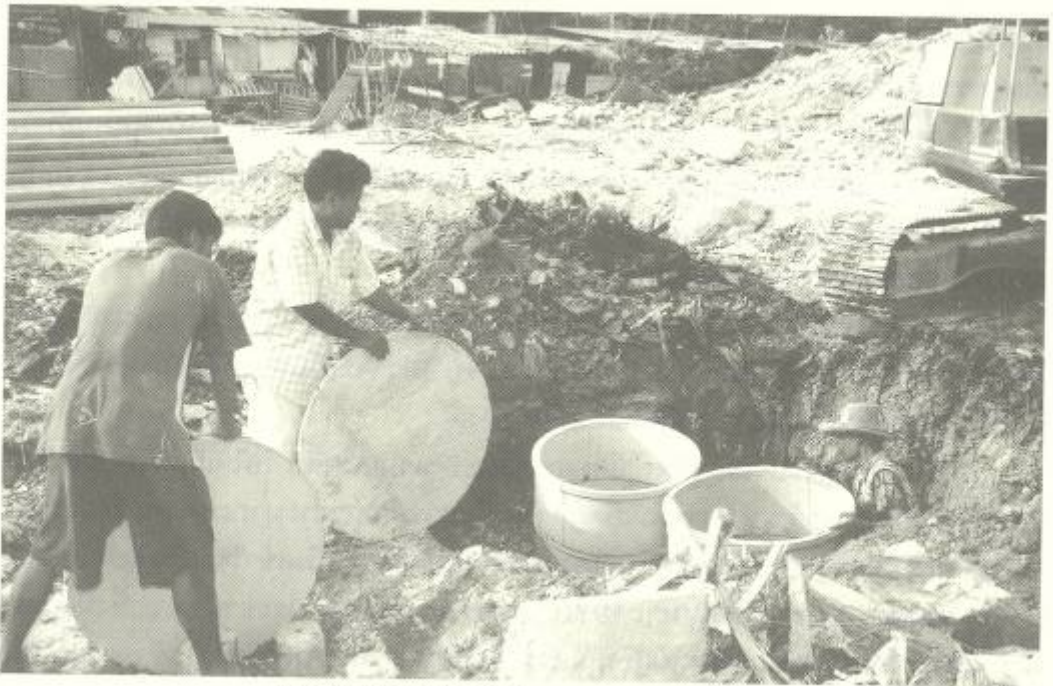

ภายนอก ทั้งหน่วยงานพัฒนา, หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง เช่น การตั้งคณะกรรมการชุมชน กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มเหยี่ยวข่าว หน่วยกู้ชีพ และคณะกรรมการเรื่องที่อยู่อาศัย เป็นต้น ถึงแม้ว่ากลุ่มกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นจะตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ไม่ได้รับการรับรองจากทางราชการ แต่เป็นกิจกรรมที่ชุมชนได้รวมตัวและดำเนินการอย่างจริงจัง จังๆ จนผลงานเป็นที่ยอมรับ และได้รับงบประมาณสมทบจากหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานเขตวังทองหลาง และนักการเมืองท้องถิ่น เริ่มมองเห็นความจริงจังและเข้าใจชาวชุมชนมากขึ้น

นอกจากนี้ ชาวชุมชนยังให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของทางราชการ และงานประเพณีต่างๆ ด้วย อาทิ งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเด็ก วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา งานวันแม่ งานวันพ่อ เป็นต้น ซึ่งการรวมกลุ่ม และกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนเป็นช่องทางในการได้มาซึ่งทรัพยากรและเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวชุมชนกับหน่วยงานภายนอก รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือของชาวชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับขององค์กรและหน่วยงานของรัฐมากขึ้นถึงแม้ว่าชุมชนร่วมสามัคคียังไม่ได้ได้รับการรับรองจากทางราชการก็ตาม

ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนนั้น กล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบเครือญาติ พวกพี่น้องน้องพี่ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และอีกประการหนึ่งคือ ชาวชุมชนทุกคนต่างประสบปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย ประกอบกับคณะกรรมการชุมชนที่รับผิดชอบงานด้านที่อยู่อาศัยร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาสิทธิในที่อยู่อาศัยไว้ข้อหนึ่งว่า “สมาชิกที่จะมีสิทธิในการได้ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง จะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงได้จัดทำบัญชีรายชื่อให้ลงทะเบียนทุกครั้งที่มีกิจกรรมของชุมชนเพื่อตรวจสอบการมีส่วนร่วม

ชาวบ้านกำลังช่วยกันทำระบบสาธารณสุขยุค

ร่วมอยู่ตลอดเวลา" ทำให้สมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

จากการทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการร่วมมือด้วยดีของสมาชิก ชุมชนนี้เอง ชุมชนร่วมสามัคคีจึงได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนทางสังคม (SIF) เพื่อจัดการสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน ด้านทุนการศึกษา กองทุนอาชีพ กองทุนผู้สูงอายุ รวมทั้งได้รับเงินจากกองทุนมียาชาวา จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพื่อการพัฒนาอาชีพและแก้ไขปัญหาเงินนอกระบบ ทำให้ชาวชุมชนมีประสบการณ์ในการบริหารการเงิน เพิ่มขึ้นอีกด้วย

ต่อมาในปี 2544 ที่คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก องค์การสหประชาชาติ (ESCAP) มีโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการสร้างโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคม โดยองค์กรชุมชน หรือ Social Safety Net โดยมอบหมายให้มูลนิธิชุมชนเมืองเป็นผู้ดำเนินการ และได้เลือกชุมชนร่วมสามัคคีเป็นชุมชนนำร่อง

ในการดำเนินงานจะให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้สำรวจข้อมูลชุมชน พร้อมๆ กับการสอบถามความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งจัดให้มีการประชุมสมาชิกในชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นเรื่องกิจกรรมที่มีความจำเป็นและความเร่งด่วน

ในที่สุดชุมชนได้เสนอจัดทำโครงการสร้างศาลาอเนกประสงค์ เพื่อเป็นศูนย์รวมใน

การทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชน โดยมีเหตุผลว่า ชุมชนร่วมสามัคคีเป็นชุมชนบุกรุก การสร้างการยอมรับจากบุคคลและหน่วยงานภายนอก ซึ่งชาวชุมชนทำกันมาตลอดยังเป็นสิ่งจำเป็นและต้องทำอย่างต่อเนื่อง ศาลาอเนกประสงค์จะเป็นจุดศูนย์กลางรวมที่สำคัญของกิจกรรมทั้งหมดในชุมชน ซึ่งไม่เพียงเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของชาวชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น แต่จะเป็นเวทีแสดงออกให้หน่วยงานต่างๆ เห็นศักยภาพของชาวชุมชนหลายประการ คือ

1.) ชาวชุมชนมีการช่วยเหลือกันในการก่อสร้างศาลาอย่างขะมักเขม้น ทั้งหญิงและชาย นายช่างต่างๆ ทุกประเภทที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นช่างเฟอร์นิเจอร์ ช่างปูน ช่างไม้ ช่างเหล็ก ต่างก็มาช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

2.) ตลอดกระบวนการจัดทำโครงการตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้น ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดผู้นำใหม่ในการพัฒนาประมาณ 3-4 คน ซึ่งประเด็นนี้เป็นจุดอ่อนของชุมชนร่วมสามัคคีมาโดยตลอด และผู้นำเก่าเริ่มเข้าใจและลดบทบาทลง มีการสนับสนุนในบทบาทที่เหมาะสมขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานชุมชนซึ่งมีความเชื่อมั่นสูง ไม่ค่อยรับฟังความเห็นผู้อื่น แต่ในกระบวนการทำโครงการมีคนเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีความรับผิดชอบและมีความสามารถ จึงเกิดการดำเนินและฟังความเห็นกันมากขึ้น ถึงแม้ว่าในระยะที่เข้าไปทำโครงการแรกๆ ผู้นำบางคนจะมองว่าเป็นกระบวนการที่ไม่เชื่อผู้นำก็ตาม

3.) เกิดความร่วมมือและออกมาร่วมกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยมีบทบาทในการสนับสนุนงานและการให้กำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกันดูแลรักษาศูนย์ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบ เพราะศูนย์แห่งนี้มีความภูมิใจของชาวชุมชนทุกคน

การสร้างศูนย์อเนกประสงค์ในชุมชนร่วมสามัคคีในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ เช่น มีการนำสิ่งที่ดำรงอยู่ของชาวชุมชนออกมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาและเอื้ออาทรของคนในชุมชน ซึ่งหาไม่ได้ง่ายนักในสังคมปัจจุบัน และที่สำคัญ ได้นำเอาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชาวชุมชนออกมาพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขาให้ดีขึ้นอย่างเห็นเป็นรูปธรรม

ก้าวสู่โครงการบ้านมั่นคง

ชุมชนร่วมสามัคคีมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยไม่มีความมั่นคง เนื่องจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ต้องการพัฒนาชุมชนบริเวณนี้ แต่ก็ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน จึงทำให้ชาวชุมชนมีแนวคิดที่จะร่วมกันค้นหาแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น โดยมีการเดินทางไปศึกษาดูงานนอกสถานที่หลายแห่ง เช่น ที่ชุมชน 40 ไร่ ชุมชนแพรกษา ชุมชนทับแก้ว และที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นต้น จากนั้นก็มาประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย โดยมีความคิดเห็นว่าจะต้องมีการระดมเงินออมเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย ต่อมาก็มีการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การรักษาสีสิ่งแวดล้อมร่วมกับสำนักงานเขตวังทองหลาง โดยทางเขตฯ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำกิจกรรมอย่างดี

ต้นปี 2546 รัฐบาลได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาค่าเช่าไม่มั่นคงในการอยู่อาศัยของประชาชนให้กับชาวชุมชนแออัดตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคง โดยมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) รับผิดชอบดำเนินการ ชุมชนร่วมสามัคคีได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 10 โครงการนำร่อง ทั้งนี้เพราะชุมชนร่วมสามัคคีมีการร่วมกันทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง ชาวชุมชนมีความสามัคคี รวมทั้งอยู่ในระหว่างค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

หลังจากเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง ก็ได้มีการร่วมกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน คือ

1. **จัดประชุมชาวบ้าน** เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง โดยผู้แทนจาก พอช. และผู้นำชุมชน ซึ่งทำให้ชาวชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ และมีความกระตือรือร้นที่จะลงมือดำเนินการ

2. **สำรวจข้อมูลชุมชน** จากนั้นชาวชุมชนก็ได้ร่วมกันสำรวจข้อมูลของชุมชน เช่น สำรวจข้อมูลจำนวนสมาชิก ประเภทความเดือดร้อน ความต้องการของชาวชุมชน รวมทั้งสำรวจพื้นที่เพื่อจัดตั้งชุมชนว่ามีขนาดกว้างยาวเท่าไร ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่ทำให้ทราบว่าชุมชนร่วมสามัคคีมีความกว้าง 40 เมตร ยาว 225 เมตร ส่วนข้อมูลชุมชนนั้นได้มีการแบ่งการสำรวจออกเป็น 3 ประเภท คือ ครอบครัวหลัก ครอบครัวขยาย และผู้เช่า รวมทั้งหมด 130 ครอบครัว

นายสมนึก จันทร์อินทร์ ที่ปรึกษาชุมชนร่วมสามัคคี บอกว่า ครอบครัวหลัก หมายถึงครอบครัวของเจ้าบ้านที่อาศัยอยู่จริง มีทะเบียนบ้านและมีเลขที่บ้านอย่างถูกต้อง

ร่วมกันออกแบบบ้านในฝัน

ซึ่งมีอยู่ 77 ครอบครัว ส่วนครอบครัวขยาย หมายถึงลูกหลานของเจ้าของบ้านครอบครัวหลักที่แต่งงานมีความเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ แต่ยังไม่มีย้ายอาศัย และยังอาศัยอยู่กับครอบครัวหลัก ซึ่งมีอยู่ 30 ครอบครัว และครอบครัวผู้เช่า ได้แก่สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์หรือสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด ที่ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง แต่มีครอบครัวมาขอเช่าอยู่กับครอบครัวหลักและมาสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ ร่วมทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

3. ตั้งกฎระเบียบ/คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ จากนั้นได้มีการประชุมเพื่อร่วมกันตั้งกฎระเบียบและกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

3.1 ผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการต้องเป็นเจ้าของบ้าน มีบ้านพร้อมทะเบียนบ้านและที่อยู่อาศัยจริง

3.2 ถ้าเป็นครอบครัวขยาย หรือผู้เช่า ต้องมีหลักฐานอาศัยในชุมชนจริงเป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป และต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด

3.3 การใช้สินเชื่อประเภทโครงการที่อยู่อาศัย สมาชิกต้องมีเงินฝากเพื่อที่อยู่อาศัยอย่างน้อย 6,000 บาทขึ้นไป สามารถกู้ได้ 10 เท่าของเงินสะสม (ต้องไม่มีหนี้ออมทรัพย์, มียาขาว, ซิฟเมนู 5) ถ้าสมาชิกท่านใดยังมีหนี้ค้างชำระอยู่ เงินก็จะลดลงตามจำนวนที่เป็นหนี้อยู่

3.4 ต้องไม่เป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือต้องโทษคดีอาญาร้ายแรง และคดีเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด

3.5 หากสมาชิกท่านใดไม่มีคุณสมบัติ และไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กฎและข้อบังคับที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้ ก็ไม่มีสิทธิในการกู้เงินและสิทธิในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ

4. ออกแบบบ้าน ต่อมาได้มีการจัดประชุมใหญ่ขึ้นเพื่อสอบถามความต้องการของสมาชิกว่าต้องการจะได้บ้านแบบใด มีการขอมติที่ประชุม โดยมีสถาปนิกชุมชนเข้าร่วมด้วย ซึ่งที่ประชุมได้คิดแบบบ้านออกมาได้ 3 แบบ คือ

4.1 แบบบ้านสำหรับครอบครัวหลัก เป็นบ้านแฝด 2 ชั้น ขนาด 4.5x11 เมตร จำนวน 77 ครอบครัว

4.2 แบบบ้านสำหรับครอบครัวขยาย เป็นบ้านแฝด 2 ชั้น ขนาด 4x9 เมตร จำนวน 30 ครอบครัว

4.3 แบบบ้านสำหรับผู้เช่าอาศัย เป็นอาคารชุด 3 ชั้น ขนาด 4x8 เมตร จำนวน

23 ครอบครัว

โดยมีการแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อความสัมพันธ์กันในกลุ่ม จากนั้นได้มีการจับสลากเพื่อเลือกตำแหน่งที่อยู่ โดยชาวชุมชนดำเนินการกันเอง และคณะกรรมการไม่มีสิทธิ์เข้าไปกำหนดหรือเกี่ยวข้องใดๆ ทั้งสิ้น

เมื่อชาวบ้านได้แบบบ้านตามความต้องการแล้ว ได้ให้สถาปนิกชุมชน คือนางสาวอุบลวรรณ ทาวิภักษ์ ออกแบบมาให้ดู 3 แบบ ตามที่ชาวชุมชนได้เลือกและตกลงกันเอาไว้แล้วในเบื้องต้น

นางสาวอุบลวรรณ ทาวิภักษ์ สถาปนิกชุมชน เล่าว่า ชุมชนร่วมสามัคคีเปิดโอกาสให้หลายหน่วยงานได้เข้ามาทำงานร่วมกับชุมชน รวมทั้งในส่วนของสถาปนิกชุมชนด้วย ซึ่งที่ผ่านมาชาวชุมชนก็ให้ความเป็นกันเองและมีการเรียนรู้ร่วมกันตลอดเวลา สำหรับการออกแบบผังชุมชนและออกแบบบ้านนั้น ชาวชุมชนต่างก็ช่วยกันออกความคิดเห็นและไอเดียต่างๆ ว่า ควรจะให้ผังชุมชนเป็นอย่างไร ควรจะมีอะไรอยู่ในผังชุมชนใหม่บ้าง และบ้านในฝันของพวกเขาควรจะมีรูปแบบอย่างไรถึงจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุข ซึ่งชาวชุมชนมีความตั้งใจและมีความกล้าในหลายด้าน กล้าคิด กล้าวางแผน และกล้าทำในสิ่งใหม่ๆ เพื่อจะเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้น

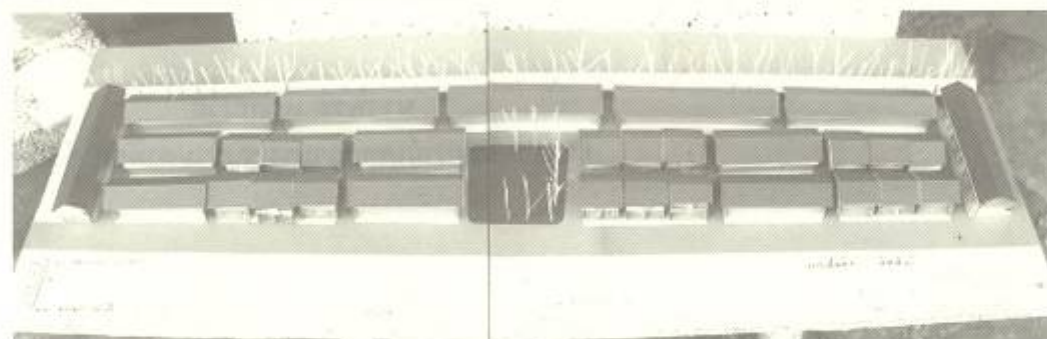
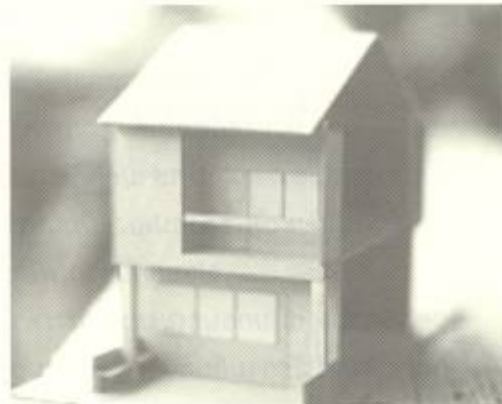
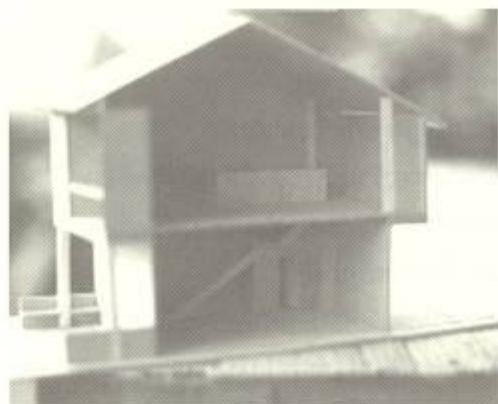
ในส่วนของสถาปนิกชุมชนนั้น ที่ผ่านมาก็มีบทบาทและหน้าที่ในการเข้าไปหนุนเสริมการทำงานของชาวชุมชน เป็นที่ปรึกษาให้กับชาวชุมชนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น การออกแบบผังชุมชน ออกแบบบ้าน การถอดวัสดุก่อสร้าง และการสร้างบ้าน เพื่อให้ทุกอย่างเป็นไปตามแผนงานและได้บ้านที่มีคุณภาพเหมาะสำหรับการอยู่อาศัยและราคาประหยัด

“จากการทำงานร่วมกับชาวชุมชนที่ผ่านมา ทำให้ได้รู้ว่าชาวชุมชนที่นี่มีดีมากกว่าที่คิด มีไอเดียที่ดีๆ หลายอย่าง มีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชนของตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น”

ตารางแสดงจำนวนหน่วยการก่อสร้างในแต่ละเฟส

เฟส	ครอบครัวหลัก	ครอบครัวขยาย	ผู้เช่าอาศัย
1	31	-	-
2	32	19	-
3	14	11	23
รวม	77	30	23

ตัวอย่างแบบบ้านและผังชุมชน

“แต่ก่อนสภาพบ้านเป็นสลัมแออัดไม่น่าอยู่
 สิ่งแวดล้อมไม่ดี คุณภาพชีวิตแย่ มีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย
 ชาวชุมชนขาดความรักสามัคคีกัน แต่พอมีโครงการบ้านมั่นคง ก็ทำให้ชีวิตดีขึ้น
 ทำให้มีบ้านเป็นของตนเอง มีถนนเข้าออกสะดวก ไม่ต้องกังวลเรื่องถูกได้รื้อ
 ปลดอภัยจากไฟไหม้ และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี
 อีกอย่างหนึ่ง สมัยก่อนคณะกรรมการทำงานหนักอยู่ฝ่ายเดียว แต่พอบ้านมั่นคงเข้ามา
 ก็ทำให้ชาวชุมชนมีความตื่นตัว เข้ามาช่วยเหลือกันเต็มที่ ทำให้แบ่งเบาภาระการทำงาน
 ของคณะกรรมการชุมชน และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน”

นางพัชรี เอนกนวล
 ประธานสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด

5. **ถอดแบบวัสดุการสร้างบ้านร่วมกัน** หลังจากได้แบบบ้านมาแล้ว ชาวชุมชนก็ได้มีการไปสำรวจวัสดุก่อสร้างจากร้านต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบราคา และได้เลือกร้านที่ถูกต้องและสามารถให้เครดิตได้

ลำดับต่อมาเป็นการถอดแบบบ้าน ถอดแบบวัสดุก่อสร้างร่วมกัน ตั้งแต่ฐานรากจนกระทั่งถึงหลังคา ว่าจะเอาแบบไหน ราคาเท่าไร เมื่อถอดเสร็จแล้ว กระบวนการต่อไปก็คือการแบ่งการก่อสร้างบ้านออกเป็น 3 ช่วงหรือเฟส คือเฟสที่ 1 สำหรับครอบครัวหลักอย่างเดียว จำนวน 31 ครอบครัว เฟสที่ 2 สำหรับครอบครัวหลัก จำนวน 32 ครอบครัว และครอบครัวขยาย 19 ครอบครัว ส่วนเฟสที่ 3 สำหรับครอบครัวหลัก 14 ครอบครัว ครอบครัวขยาย 11 ครอบครัว และครอบครัวผู้เช่าอาศัย 23 ครอบครัว และมีการแบ่งงานในแต่ละเฟสออกเป็นงวดๆ เพื่อให้การก่อสร้างกับการตั้งเรื่องเบิกเงินเชื่อมีความสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้ ชุมชนร่วมสามัคคีได้รับการอนุมัติสินเชื่อในการพัฒนาที่อยู่อาศัยจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำนวน 17,154,240 บาท โดยก่อนหน้านี้ทางชุมชนได้ทำเรื่องเสนอขอสินเชื่อต่อ พอช. เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 และได้รับการอนุมัติสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี หลังจากนั้นทางคณะกรรมการได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการกู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี โดยจะนำเอาส่วนต่างของดอกเบี้ยร้อยละ 2 ที่ได้มาใช้ในการบริหารจัดการ ส่วนวงเงินที่สมาชิกกู้ขึ้นมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินออม 10% ที่สมาชิกมีอยู่

6. **ทำแผนงาน** โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แผนงานพัฒนาระบบสาธารณูปโภคทั้งถนนภายในชุมชน ระบบไฟฟ้า ประปา ท่อระบายน้ำ และแผนงานการก่อสร้างบ้าน ซึ่งชาวชุมชนได้ร่วมกันคิดและร่วมกันวางแผนด้วยตนเอง

7. **วางแผนรื้อย้ายบ้าน** หลังจากทำแผนงานเสร็จ ต่อมาก็ช่วยกันวางแผนเตรียมรื้อย้ายบ้านสำหรับก่อสร้างบ้านมั่นคงขึ้นใหม่ โดยทางชุมชนได้ทำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการเขตวังทองหลางเพื่อสร้างบ้านพักชั่วคราวและลงมือรื้อย้ายบ้าน โดยชาวชุมชนได้ช่วยกันรื้อย้าย

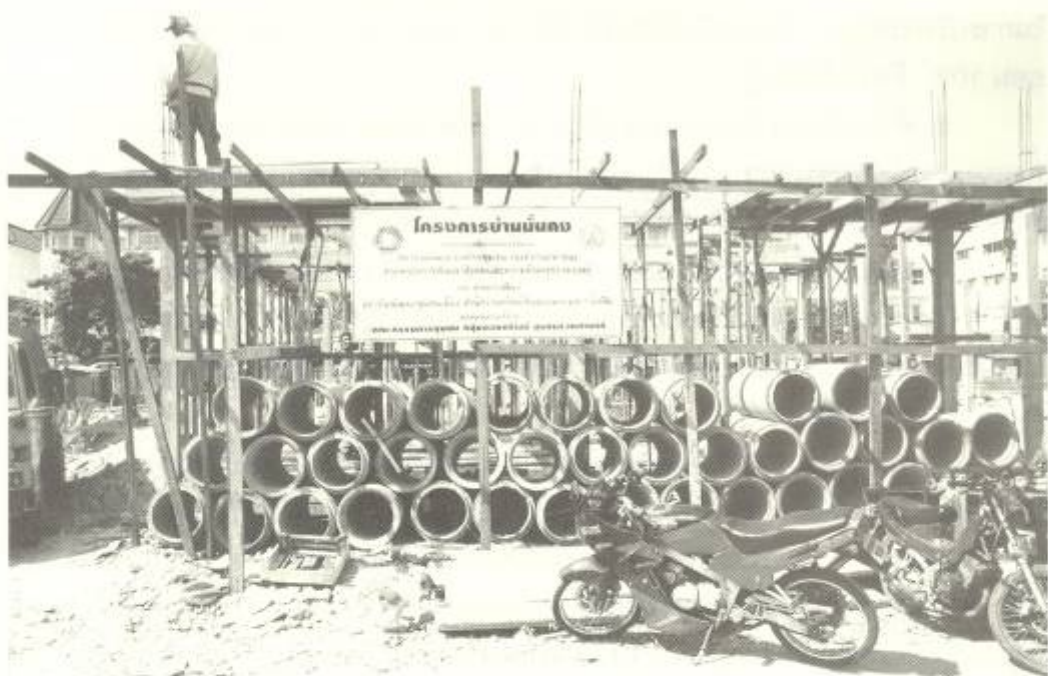
8. **ลงมือก่อสร้าง** หลังจากได้รับการอนุมัติสินเชื่อและรื้อย้ายบ้านเสร็จแล้ว ชาวชุมชนก็ได้เริ่มลงมือก่อสร้างบ้าน โดยชาวชุมชนได้ร่วมกันจัดให้มีพิธีลงเสาเอกโครงการบ้านมั่นคงเฟสที่ 1 จำนวน 31 ครอบครัว เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2547 ซึ่งขณะนี้ได้สร้างเสร็จแล้ว และได้มีการลงมือก่อสร้างเฟสที่ 2 จำนวน 51 ครอบครัว ในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ซึ่งก่อสร้างใกล้จะเสร็จแล้ว หลังจากนั้นก็จะลงมือก่อสร้างเฟสที่ 3 ต่อไปอีกจำนวน 48 ครอบครัว โดยการก่อสร้างทั้ง 3 เฟส จะสร้างให้เสร็จภายในปลายปี 2548

สำหรับการก่อสร้างบ้านนั้น ได้มีการว่าจ้างผู้รับเหมาในชุมชนเป็นหลัก และทาง

รื้อบ้านเพื่อเตรียมปรับสถานที่สร้างบ้านมั่นคง

อุปกรณ์ก่อสร้างที่เตรียมไว้ใช้ในโครงการบ้านมั่นคง

พิธียกเสาเอกบ้านมั่นคง

ช่วยกันคนละไม้คนละมือด้วยแรงแห่งเราชาวชุมชน

ผู้รับเหมาจะจ้างชาวชุมชนเองมาเป็นแรงงานก่อสร้าง ส่วนวัสดุก่อสร้างนั้นจะมีการสั่งซื้อในนามของสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด โดยจะไม่แยกกันซื้อ แต่จะซื้อพร้อมกันจำนวนมากๆ เพื่อให้ได้ส่วนลดจากร้านค้าและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายไปในตัว

นอกจากนี้ กระบวนการก่อสร้างบ้านของที่นี่ยังมีการแบ่งทีมกันรับผิดชอบงาน โดยจะมีการตั้งคณะกรรมการดูแลและควบคุมการทำงานขึ้นมาเฟสละ 1 ชุด รวมทั้งหมด 3 ชุด ด้วยกัน และมีการแบ่งงานออกเป็นงวดๆ แต่ละเฟสจะมี 4-5 งวด ซึ่งในแต่ละงวดจะมีคณะกรรมการมาทำการตรวจสอบ มีทั้งกรรมการในชุมชนเองและทีมตรวจสอบจากนอกชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส

ผลดีของการเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง

จากการเข้าร่วมเป็นโครงการนำร่องบ้านมั่นคงดังกล่าว ได้กระตุ้นให้ชุมชนแห่งนี้เกิดการพัฒนาสภาพการอยู่อาศัย รวมถึงการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรวม กล่าวคือ

1. **ชาวชุมชนได้บ้านมั่นคงเป็นของตัวเอง** โดยได้บ้านที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม เป็นหลักประกันแก่ลูกหลาน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่ต้องวิตกเรื่องการถูกไล่รื้อ ไม่ต้องเร่ร่อน รวมทั้งยังส่งผลทำให้ลูกหลานมีความ

บ้านในพื้นที่กำลังจะกลายเป็นความจริง

มั่นคงด้านการศึกษาด้วย

2. **ผลทางด้านเศรษฐกิจ** การเข้าร่วมดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงของชุมชนร่วมสามัคคี นอกจากจะก่อให้เกิดผลดีดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชุมชนด้วย เพราะสามารถก่อให้เกิดการสร้างงานในชุมชน มีการจ้างชาวชุมชนมาก่อสร้างบ้านทำให้ชาวชุมชนมีรายได้ ชาวชุมชนไม่ต้องเป็นหนี้ธนาคารอื่น ๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น ก็ลดลงไปด้วย

นายสมนึก จันทร์อินทร์ ที่ปรึกษาชุมชนร่วมสามัคคี บอกว่า ก่อนหน้านี้ชาวชุมชนต้องจ่ายค่าน้ำค่าไฟในอัตราที่แพงมากเพราะต้องต่อสายมาจากที่อื่น โดยเสียค่าน้ำหน่วยละ 27 บาท และค่าไฟหน่วยละ 10 บาท แต่ต่อมาโครงการของ Danced และ พอช. ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้ดีขึ้น โดยชาวชุมชนได้นำงบดังกล่าวมาดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยเรื่องประปานั้นชาวบ้านทำเป็นประปารวมใช้มีเตอร์ร่วมกัน และไฟฟ้าก็ใช้ระบบมีเตอร์รวมเช่นเดียวกัน ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคหมดไป และช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับชาวชุมชนได้อย่างมาก โดยเฉพาะค่าน้ำค่าไฟ ซึ่งปัจจุบันชาวชุมชนจ่ายค่าน้ำเพียงหน่วยละ 12 บาทเท่านั้น จากเดิมหน่วยละ 27 บาท ส่วนค่าไฟปัจจุบันจ่ายเพียงหน่วยละ 4 บาท จากเดิมหน่วยละ 10 บาท

ตารางเปรียบเทียบค่าน้ำค่าไฟรายครอบครัวต่อเดือนในอดีตและปัจจุบัน

ประเภท	อดีต	ปัจจุบัน
ค่าน้ำ	1,200	500
ค่าไฟ	1,000	400
รวม	2,200	900

3. **ผลทางด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม** การดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงของชุมชนร่วมสามัคคี ทำให้ชาวชุมชนมีความรู้สึกมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีชีวิตที่ปลอดภัยขึ้น มีความสุข มีความอบอุ่น มีความมั่นใจ มีความหวัง มีความภาคภูมิใจ มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ยังมีผลดีต่อสุขภาพกายด้วย เนื่องจากการดูแลสุขภาพ

“ดีใจมากที่มีบ้านเป็นของตัวเอง ตอนแรกก็ไม่ค่อยเชื่อว่าจะสามารถทำได้
แต่ตอนนี้มีความสุขมากที่ทุกอย่างเป็นความจริง ทำให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง
และทำให้ลูกหลานมีหลักประกันด้านที่อยู่อาศัย”

นางนุสนัน จันทร์เขียว
ชาวชุมชนร่วมสามัคคี

สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ส่งผลให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายของชาวชุมชนมีความแข็งแรงตลอดเวลา

4. **ผลทางด้านสังคม** ทำให้ความสัมพันธ์ของชาวชุมชนแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น มีความไว้วางใจกัน สามารถดูแลฝากบ้านกันได้เวลาไปต่างจังหวัด มีการแลกข้าวแลกแกงกันกินภายในชุมชน ซึ่งยังมีอยู่ให้เห็นทุกวัน มีความสามัคคี ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและน่าอยู่อาศัย รวมทั้งยังทำให้ชุมชนได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและองค์กรท้องถิ่น เช่น สำนักงานเขต สถาบันการศึกษา และ พอช. เป็นต้น

นอกจากนี้ยังเป็นแรงบันดาลใจก่อให้เกิด “กลุ่มเยาวชนร่วมสามัคคี” ขึ้นมา ซึ่งเป็นกลุ่มของเด็กเยาวชนที่เป็นลูกหลานของชาวชุมชน ที่ปรารถนาอยากจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และช่วยกันพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นเท่าที่ตนสามารถจะทำได้

นายราชัย พิกุลพงษ์ หรือ “แมว” อายุ 25 ปี ประธาน “กลุ่มเยาวชนชุมชนร่วมสามัคคี” ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีหัวใจรักการพัฒนา เล่าว่า ก่อนหน้านั้นชุมชนร่วมสามัคคีมีสภาพเสื่อมโทรม มียาเสพติดเยอะ เยาวชนติดเพื่อน และยามว่างก็ไม่มีกิจกรรมอะไรทำ เลยมีแนวคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มเยาวชนขึ้นเมื่อต้นปี 2546 เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมทุกวันเสาร์-อาทิตย์ และได้ช่วยเหลืองานของชุมชน โดยพยายามชักจูงเด็กๆ ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งตอนตั้งกลุ่มขึ้นครั้งแรกมีสมาชิกจำนวน 12 คน แต่ปัจจุบันทางกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 30 คน อายุตั้งแต่ 13 – 25 ปี และคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

“แมว” เล่าต่อว่า ความคาดหวังของการจัดตั้งกลุ่มก็คือ ต้องการให้เยาวชนในชุมชนห่างไกลจากยาเสพติด ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยกันทำงานเพื่อชุมชนและร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและน่าอยู่ โดยจะมีการรับสมัครใหม่เข้ามาเรื่อยๆ อย่างไม่มีการจำกัดอายุ ขอเพียงให้มีใจรักที่จะช่วยเหลืองานส่วนรวมเท่านั้นก็พอ

ในส่วนของการบริหารกลุ่มนั้น ทางกลุ่มได้มีการเลือกตั้งตัวแทนเยาวชนจำนวน 13 คน มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกลุ่ม โดยมีประธานกลุ่มเป็นหัวหน้าหรือแกนนำคอยดูแลและประสานงาน ซึ่งจะมีการประชุมกลุ่มทุกสัปดาห์ เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

“พวกเราทำงานกันเป็นทีม จะไม่สนใจว่าจะมีอะไรเข้ามาบ้าง การอยู่ร่วมกันเป็นทีม ทำให้กลุ่มพวกเรามีความเข้มแข็ง และไม่มีใครสามารถทำอะไรเราได้”

สำหรับกิจกรรมที่ทางกลุ่มกำลังทำอยู่นั้น จะมีหลากหลายรูปแบบคือ โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมสาธารณประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บขยะทุกเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น กิจกรรมเล่นกีฬา เช่น ตะกร้อ วอลเลย์บอล แบดมินตัน ปิงปอง ฟุตบอล เป็นต้น ซึ่งทางกลุ่มได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์และงบประมาณจากสำนักงานเขตและนักการเมืองท้องถิ่น

“บ้านที่เป็นมากกว่าคำว่าบ้าน”
เพราะลูกหลานมีบ้านที่มั่นคง
มีหลักประกันในชีวิต

ผลจากการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนขึ้น ทำให้เยาวชนสามารถห่างไกลจากยาเสพติด รักการเรียนรู้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักช่วยเหลืองานครอบครัวและงานชุมชน ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

5. เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย ประสบการณ์และความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชนร่วมสามัคคี ส่งผลให้ชุมชนอื่นๆ ที่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยหรือกำลังดำเนินโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด สนใจที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยของที่นี่ เพื่อนำไปปรับใช้ในชุมชนของตนเอง นอกจากนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอื่นในประเทศแล้ว ยังมีชาวต่างชาติเดินทางมาศึกษาดูงานอย่างไม่ขาดสาย เช่น จากศรีลังกา กัมพูชา บังกลาเทศ อินโดนีเซีย เดนมาร์ก รวมทั้งองค์การสหประชาชาติ (UN) ด้วย

6. เกิดการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย ไม่เพียงแต่การพัฒนาในระดับชุมชนเท่านั้น หากแต่ทางตัวแทนของชุมชนยังได้เข้าร่วมเป็นทีมสาธารณูปโภคร่วมกับชุมชนนาร่องอื่นๆ ในเขตกรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม หนุนเสริมกระบวนการออกแบบ และก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคในชุมชนต่างๆ รวมทั้งขยายแนวคิดการพัฒนา

"บ้านมั่นคง" ทำให้ชาวบ้านมีชีวิตที่มั่นคง

ออกไปสู่ชุมชนใกล้เคียงอีก 6 ชุมชนที่เตรียมจะเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงในระยะต่อไป ได้แก่ ชุมชนเก่าพัฒนา ชุมชนน้อมเกล้า ชุมชนรุ่งมณี ชุมชนทรัพย์สินเก่า ชุมชนเทพลีลา และชุมชนวัดตึก ซึ่งทั้งหมดกำลังอยู่ในระหว่างการเตรียมความพร้อมของชุมชนก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

นายสมนึก จันทรอินทร์ ที่ปรึกษาชุมชนร่วมสามัคคี กล่าวว่า แม้ว่าขณะนี้โครงการบ้านมั่นคงของชุมชนร่วมสามัคคีจะยังไม่เสร็จสมบูรณ์ 100% แต่รูปธรรมที่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในขณะนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของโครงการเป็นอย่างดี ซึ่งที่ผ่านมาชาวชุมชนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ออกแบบ และร่วมกันทำงานอย่างหนัก ทำให้การดำเนินโครงการดำเนินไปด้วยดี และประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับปัจจัยที่ทำให้ชุมชนร่วมสามัคคีสามารถดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงจนประสบความสำเร็จนั้น มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยหลักที่สำคัญคือ

1. **แกนนำชุมชนเข้มแข็ง** แกนนำชุมชนนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยทำให้การขับเคลื่อนงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โดยแกนนำของชุมชนที่นี้หลายคนเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เข้าใจงาน และมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชนมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

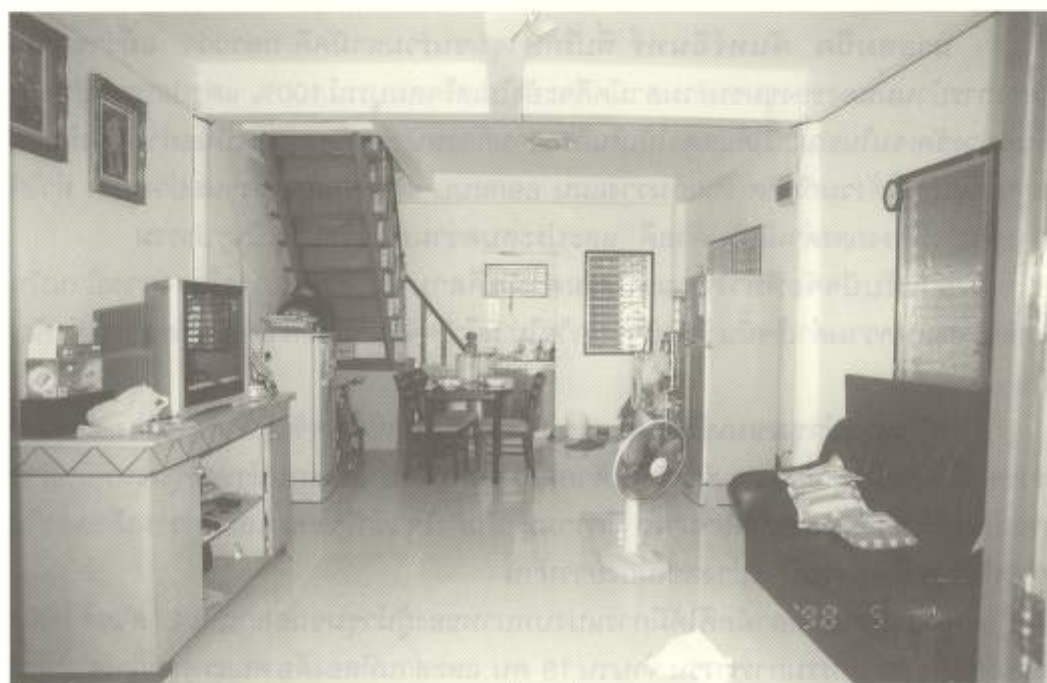
โดยชุมชนร่วมสามัคคีได้มีการแบ่งบทบาทของผู้นำชุมชนออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือ คณะกรรมการชุมชน จำนวน 18 คน และส่วนที่สองคือ คณะกรรมการสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด จำนวน 10 คน ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 2 ส่วนต่างมาจากการเลือกตั้งโดยชาวชุมชน โดยเนื้อหาและเป้าหมายแล้วเป็นกลุ่มเดียวกัน เพียงแต่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการทั้ง 2 ส่วนนั้น มีดังนี้ คือ

คณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ในการประสานงานภายในชุมชนหรือพื้นที่ คอยดูแลและบริหารจัดการภายในชุมชนให้มีความเรียบร้อย โดยมีประธานชุมชนเป็นผู้นำ

คณะกรรมการสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด มีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก องค์การการเงิน บริหารการเงินของสหกรณ์ฯ ดูแลการ

สภาพภายในบ้านมั่นคงที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว

ออม การกู้เงิน การผ่อนส่ง การขอสินเชื่อ รวมทั้งการดูแลสวัสดิการของสมาชิกด้านต่างๆ เช่น การศึกษา ศูนย์เรียนรู้ ผู้สูงอายุ เป็นต้น

นอกจากคณะกรรมการ 2 ส่วนนี้แล้ว ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการบ้านมั่นคงขึ้นมาอีกต่างหาก เพื่อกระจายบทบาทให้สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำงานมากยิ่งขึ้น

รายชื่อคณะกรรมการสหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด

ชื่อ	ตำแหน่ง
นางพัชรี เอนกนวล	ประธานคณะกรรมการ
นายสมนึก จันทรอินทร์	รองประธานคณะกรรมการ
นายนิมิตร จันทรเขียว	เหรัญญิก
น.ส. กานต์พิชชา จันทรอินทร์	เลขานุการ
นางปภัสสร แซ่เล่า	กรรมการ
น.ส. ณัฐธิดา แก้วกัณหา	กรรมการ
น.ส. ดวงพร ปุระมาศ	กรรมการ
น.ส. กอง หลายภา	กรรมการ
น.ส. พัทธมน นุชนันท์	กรรมการ
นายเลิศผล ส่องแสง	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการชุมชนร่วมสามัคคี

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน้าที่
นายอภิสิน นุชนันท์	ประธานชุมชน	บริหารทั่วไป
นายเลิศผล ส่องแสง	รองประธาน	เหรียญฉีกและบัญชีประสานงานภายใน
นางประจวบ วงษ์ราศ	รองประธาน	ประสานงานองค์กรภายนอกและในชุมชน
นายบุญจันทร์ จันทร์อินทร์	รองประธาน	ประสานงานองค์กรภายนอกและในชุมชน
นายวิสันต์ บุญทา	เลขานุการและ ประชาสัมพันธ์ชุมชน	
นายสมนึก จันทร์อินทร์	ที่ปรึกษา	
นายคำผา พิกุลพงษ์	ที่ปรึกษา	
นายอร่าม กล้าประทุม	ที่ปรึกษา	
นางประภัสสร แซ่เล้า	ผู้ช่วยเหรียญฉีกและบัญชี	
นางนิภา กล้าประทุม	กรรมการ	ฝ่ายประสานงานต้อนรับทั่วไป
นายสราวุฒิ บุญทล	กรรมการ	ฝ่ายสันหนนาการบันเทิง กิจกรรมต่างๆ
นายสมศักดิ์ วุฒิธรรม	กรรมการ	ฝ่ายสันหนนาการบันเทิง กิจกรรมต่างๆ
นายทะนงศักดิ์ ชมบุตรศรี	กรรมการ	ฝ่ายสันหนนาการบันเทิง กิจกรรมต่างๆ
นายประภาส วุฒิธรรม	กรรมการ	ฝ่ายกิจกรรมการกีฬา
นายนิติศักดิ์ พาดาด	กรรมการ	ฝ่ายกิจกรรมการกีฬา
นายศรัญ พิมแพทย์	กรรมการ	ผู้ช่วยเลขานุการชุมชน
นายนาคร ช่ายขาว	กรรมการ	ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ

“ตอนนี้รู้สึกว่าคุณค่าชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม เพราะแต่ก่อนบ้านหลังเล็กและคับแคบมากไม่น่าอยู่
แต่ตอนนี้มีบ้านที่เป็นสัดส่วนกว้างขึ้น
ทำให้มีความสุขสบายกว่าเดิม รู้สึกดีใจและภูมิใจที่สามารถมีวันนี้ได้”

นางสายทอง พาลาด
ชาวชุมชนร่วมสามัคคี

2. **ความสามัคคีของสมาชิก** การมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การมีบ้านที่มั่นคง ทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยกันทำความฝันของตนเองให้เป็นความจริง ทำให้สมาชิกเข้าใจและมีความรักสามัคคีกัน ไว้วางใจกัน ให้เกียรติกันและกัน และเสียสละเพื่อส่วนรวม

3. **การประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง** โดยจะมีการจัดประชุมกันขึ้นเป็นประจำ เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ค้นหาวิธีการใหม่ๆ เมื่อมีปัญหาช่วยกันค้นหาแนวทางในการแก้ไข ทำให้ปัญหาทุกอย่างคลี่คลายลง และการดำเนินการเป็นไปด้วยดีทุกประการ

4. **ทำงานอย่างมีขั้นตอน มีแผนงานที่ชัดเจน มีความโปร่งใส** กระบวนการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงของชุมชนร่วมสามัคคีนอกจากจะเน้นให้ชาวชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ยังมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน มีการวางแผนงานที่ชัดเจน มีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ กระจายความรับผิดชอบ และมีการจัดทำระบบบัญชีขึ้น เพื่อให้ทุกอย่างมีความโปร่งใสชัดเจน ทำให้ทุกฝ่ายมีความเชื่อมั่น และช่วยกันคิด ช่วยกันทำงานกันอย่างจริงจังเต็มที่

5. **การสนับสนุนจากภายนอก** ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนร่วมสามัคคีดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงประสบความสำเร็จก็คือ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่าย เช่น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (ในฐานะเจ้าของที่ดิน) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิชุมชนไท สำนักงานเขตวังทองหลาง ภาคีเครือข่ายพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 โครงการนำร่องบ้านมั่นคง ฯลฯ

กิจกรรมของชุมชนในปัจจุบัน

นอกจากการดำเนินการโครงการบ้านมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยแล้ว ชาวชุมชนร่วมสามัคคียังได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมอื่นๆ เพื่อสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน คือ

1. **กิจกรรมการออมทรัพย์** ซึ่งจะมีการออมเงินกันทุกเดือน คนละไม่ต่ำกว่า 100 บาทต่อคน โดยมีกลุ่มออมทรัพย์ร่วมสามัคคีเป็นผู้ดำเนินการ มีสมาชิกประมาณ 220 คน ปัจจุบันมียอดเงินหมุนเวียนประมาณ 2,200,000 บาท

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 4 พ.ค. 2548 ที่ผ่านมา ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้ง “สหกรณ์เคหสถานชุมชนร่วมสามัคคี จำกัด” ขึ้น เพื่อเป็นนิติบุคคลสำหรับทำนิติกรรมสัญญาขอเช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ทำนิติกรรม ดูแลการเงินและสินเชื่อ และทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน โดยมีคณะกรรมการ

บริหารสหกรณ์ฯ จำนวน 10 คน

2. กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ทั้งวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีไทย และวันสำคัญของทางราชการ โดยชาวชุมชนจะร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น เช่น การเก็บขยะ การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การทำบุญ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

3. กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โดยในปัจจุบันส่วนใหญ่กลุ่มเยาวชนจะเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดงการละเล่นต่างๆ การอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนจากชาวชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ชาวชุมชนมองเห็นโทษภัยของยาเสพติดและห่างไกลจากยาเสพติด

4. กิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อม โดยชาวชุมชนจะร่วมกันเก็บขยะบริเวณบ้านตัวเอง และบริเวณชุมชน เก็บขยะขึ้นจากคลอง ซึ่งแต่ก่อนจะช่วยกันทำในวันสำคัญ วันหยุดต่างๆ แต่ปัจจุบันจะทำทุกวันเสาร์ โดยมีกลุ่มเยาวชนร่วมสามัคคีเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ชาวชุมชนยังมีการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ขึ้นตามบ้านเรือนของตนเองด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนกันกินภายในชุมชน เช่น ตำลึง โหระพา กะเพรา ผักกาด ผักชี ผักกระโดน เป็นต้น

ทิศทางในอนาคต

นายอภิสิทธิ์ นุชนธ์ ประธานชุมชนร่วมสามัคคี กล่าวว่า ที่ผ่านมามีได้ร่วมกันทำกิจกรรมหลายอย่าง เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าพวกเราที่มีความสามารถดูแลกันเองได้ สำหรับการสร้างบ้านมั่นคง ทำให้ได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ใครมีความสามารถเรื่องอะไรก็มาช่วยกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำ ทำงานกันอย่างเป็นระบบ บรรยาการการทำงานก็เป็นไปอย่างเป็นกันเอง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ ขึ้น ซึ่งพวกเราจะไม่หยุดอยู่เพียงแค่นี้ แต่จะทำงานไปเรื่อยๆ เพื่อพัฒนาชุมชนนี้ให้เป็นชุมชนตัวอย่างและเป็นชุมชนที่มีความน่าอยู่

สำหรับทิศทางในอนาคตของชุมชนร่วมสามัคคีนั้น ชาวชุมชนได้ร่วมกันวางแผนงานที่จะดำเนินการในอนาคตเอาไว้แล้ว ที่สำคัญก็คือ

1. **จัดระเบียบชุมชนใหม่** โดยจะมีการตั้งกฎกติกาใหม่ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามสำหรับเป็นแนวทางทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสุข และมีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

2. **ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง** ทั้งเรื่องขยะในชุมชน การดูแลคลอง โดยมีการขุดลอกคลอง และจะมีการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อบำบัดน้ำในคลองให้ใส และปรับปรุงทัศนียภาพในชุมชนให้ดูดี สวยงาม และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. **จัดสวัสดิการให้สมาชิกทุกคน** ทั้งด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา การจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย ฌาปนกิจสงเคราะห์ และอื่นๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนให้ดีขึ้น

4. **การประสานภาคี** โดยจะมีการประสานเชื่อมโยงกับภาคีพัฒนาที่อยู่อาศัย และภาคีอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือและค้นหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาปรับปรุงชุมชนให้ดียิ่งๆ ขึ้น ตลอดจนการร่วมกับภาคีในการช่วยกันขับเคลื่อนงานพัฒนาที่อยู่อาศัยให้มีความกว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม

แบบอย่างการพัฒนาที่อยู่อาศัยในซอยวัดเทพธิดา

จากการที่ได้มีการทำบันทึกความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่บนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ตามโครงการบ้านมั่นคงไปเมื่อวันที่ 26 ก.พ. 2547 โดยจะมีการดำเนินงานแห่งแรกที่ชุมชนในซอยวัดเทพธิดา 7 ชุมชน จำนวนประมาณ

2,400 ครอบครัวย โดยมีชุมชนร่วมสามัคคีเป็นชุมชนนำร่อง

จากการหารือเบื้องต้นระหว่าง พอช.กับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้แนวทางการพัฒนา โดยจะใช้พื้นที่ทั้งหมด 61.84 ไร่ และมีที่ดินเหลือคืน สนง.ทรัพย์สินฯ จำนวน 47.06 ไร่ ซึ่ง สนง.ทรัพย์สินฯ จะคืนที่ดินจำนวน 7.06 ไร่ เพื่อเป็นพื้นที่ส่วนกลางให้ชุมชนทำประโยชน์ร่วมกัน เช่น การมีตลาดกลาง สวนสาธารณะ หรือศูนย์เด็กเล็ก ฯลฯ ขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชน ส่วนอีก 40 ไร่ สนง.ทรัพย์สินฯ จะสำรองไว้เพื่อรองรับชาวบ้านจากที่อื่นต่อไป

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการ สนง.ทรัพย์สินฯ เปิดเผยว่าการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในซอยรามคำแหง 39 ในครั้งนี้ ถือเป็นงานนำร่องที่สำคัญในการพัฒนาที่อยู่อาศัยบนที่ดินของ สนง.ทรัพย์สินฯ ซึ่งจะต้องเดินหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นตัวอย่างของความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งเจ้าของที่ดินเดิม (สนง.ทรัพย์สินฯ) พอช. และชาวบ้าน ให้สังคมได้ถือเป็นแบบอย่างต่อไป

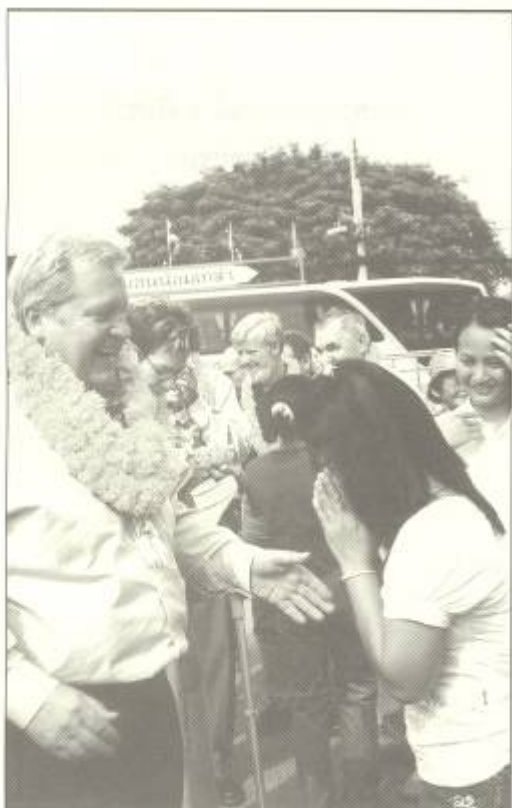
ที่สำคัญการพัฒนาที่อยู่อาศัยในครั้งนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงการสร้างบ้านเท่านั้น แต่จะเป็นการสร้างชุมชนควบคู่กันไปด้วย เช่น มีระบบชุมชนที่เอื้ออาทรต่อกัน มีพื้นที่ส่วนกลาง มีการดูแลเรื่องเด็ก การศึกษา คนชรา งานอาชีพ เป็นต้น

ตอนนี้ชุมชนร่วมสามัคคีเดินหน้าสร้างบ้านนำร่องไปแล้ว เพื่อเป็นกรณีศึกษาของอีก 6 ชุมชน ซึ่งในกรณีของที่ดินนั้น จะทำให้เกิดความมั่นคง โดยการเช่าจาก สนง.ทรัพย์สินฯ ในระยะยาว 15 ปี แบบมีเงื่อนไขว่า เมื่อครบอายุสัญญาแล้วให้ต่อสัญญาได้ โดย สนง.ทรัพย์สินฯ คิดค่าเช่าในอัตราที่ถูกกว่าอัตราปกติ ประมาณตารางวาละ 12 บาท ต่อเดือน ส่วนในการพัฒนาที่อยู่อาศัยนั้น พอช.จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสนง.ทรัพย์สินฯ จะสนับสนุนการสร้างพื้นที่ส่วนกลาง ■

ประมวลภาพคณะสมาชิกรัฐสภาเดนมาร์กเยี่ยมชมชุมชนร่วมสามัคคี

“จากการทำงานร่วมกับชาวชุมชนที่ผ่านมา
ทำให้ได้รู้ว่าชาวชุมชนที่นี่มีคิมากกว่าที่คิด มีไอเดียที่ดีๆ หลายอย่าง
มีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าในการ
พัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชนของตนเองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น”

นางสาวอุบลวรรณ ทาวิภักษ์
สถาปนิกชุมชน

“บ้านมั่นคง ทำให้พวกเราได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน
ใครมีความสามารถเรื่องอะไรก็มาช่วยกัน
มีการแบ่งหน้าที่กันทำ
ทำงานกันอย่างเป็นระบบ
บรรยากาศการทำงานก็เป็นไปอย่างเป็นกันเอง
มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่างๆ กันมากขึ้น”

นายอภิสิทธิ์ นุชนธ์
ประธานชุมชนร่วมสามัคคี

ส่วนประชาสัมพันธ์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
2044/28-33 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0-2718-0911, โทรสาร 0-2718-0937
E-mail : codi@codi.or.th Homepage : www.codi.or.th